

" ...

II-İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir :

"193 sayılı G.V.K.na 4108 sayılı Kanun'la eklenen Mükerrer 111 inci maddede, Gelir Vergisi Kanunu'nun mükellef gruplarından ticari kazancın alt grubunu oluşturan "talih oyunları salonları işletenler" için ".... cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere... oyun masasının her biri için aylık ... asgari vergi öderler.

Yukarıda yer alan tutarlar ... yeniden tespit edilir ve izleyen yılda bu tutarlar esas alınır. Bakanlar Kurulu bu tutarları 10 katına kadar arttırmaya yetkilidir...

Aylık dönemler itibariyle hesaplanan bu vergi müteakip ayın 20 nci günü akşamına kadar ... bir beyanname ile beyan edilir ve aynı süre içinde ödenir... yıl içinde tahakkuk eden bu vergiler, yıllık beyanname üzerinden bu maliyete ilişkin olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler ise red ve iade edilmez." denilmek suretiyle aynı Kanuna 3505 sayılı Kanun'un 15 inci maddesi hükmü ile eklenen mükerrer 120 nci maddesinde yer alan "gerçek usulde gelir vergisine tabi ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı, cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere geçici vergi öderler" hükmü gereği ödenen götürü bir geçici vergi daha konulmuş olmakta, talih oyunları salonlarının cari yıl içindeki hasılat ve giderlerine göre oluşan matrahları üzerinden hesaplanan vergilerin, aylar itibariyle ödenen asgari vergi ile mükerrer 120 nci madde hükmü gereği bir önceki yıla ait olarak ödenen geçici vergi toplamından az olması halinde, asgari vergi farkı ret ve iade edilmeyeceğinden, iade edilmeyen kısım oyun makinası başına alınan bir vergiye dönüşmektedir.

193 sayılı G.V.K.nda, mükellef grupları, ticari kazanç, zirai kazanç, ücret, serbest meslek, gayrimenkul sermaye, menkul sermaye ve sair kazanç ve irat sahipleri olarak gruplandırılmış olup, aynı gruplar içindeki alt gruplar için vergilendirme yönünden bir ayırım yapılmaz iken, mükerrer 111 inci madde hükmü ile ticari kazancın alt grubunu oluşturan mükellef grubundan, talih oyunları salonları işletenleri için ayırım yapılmıştır.

Ayrımdan amaç, talih oyunlarının zararlı görülerek, talih oyunları salonları açılmasının çoğalmaması veya mevcutların azalması ise, bu amacın gelir vergisi sistemi içinde, sistem bütünlüğünün bozulması yoluyla değil, ayrı bir kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Öte yandan mükerrer 111 inci maddenin son fıkrasında, bir önceki yıl içinde tahakkuk eden bu vergiler, yıllık beyanname üzerinden bu faaliyete ilişkin olarak hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler ise, ret ve iade edilmez denilmek suretiyle gelir üzerinden alınması gereken gelir vergisinin gelirle bağlantısı koparılarak, oyun makinaları başına vergi alınır hale getirilmektedir. Oysa 193 sayılı Kanun'un verginin mevzuu başlıklı 1 inci maddesiyle, gelirin unsurları başlığını taşıyan 2 nci maddesiyle getirilen temel amaç, kazanç ve iradın gerçek ve safi miktarı itibariyle kavranması ve bu verginin bu şekilde belirlenen miktardan alınmasıdır.

Yıl içinde oyun makinası başına hesaplanarak tahakkuk ettirilip alınan vergilerin, beyan edilen gelire isabet eden gerçek vergi miktarı karşılaştırılmasında aleyhte fark çıkması halinde vergi mükellefinden bunun sebebi sorulmamakta ve ispatlama hakkı verilmeyerek, fazlalık

Esas Sayısı : 1996/75
Karar Sayısı : 1997/50

vergi hazinede kalmaktadır. Oysa bu güne kadar vergi güvenliği (oto kontrol) müesseseleriyle getirilen tüm uygulamalarda gelirin düşüklük nedenleri mükelleflere sorulmuş, yeterli gerekçelerle açıklama yapılamaması halinde beyanı itibar edilmeyerek kanunla getirilen bu hükümler olaya uygulanmıştır. Bunun aksi, hayat standardı esasını getiren 193 sayılı Yasa'nın mükerrer 116'ncı maddesinde yer alan daha açık bir deyimle açıklama olanağını ortadan kaldıran yasa hükmü Yüce Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüş, Yüksek Mahkeme'nin dosyamızda savunmaya cevap dilekçesinde işaret edilen kararıyla bu hüküm iptal edilmiştir.

Açıklanan hususlar özetlenirse, mükerrer 111'inci madde hükümlerinin: Anayasa'nın 2'nci maddesince hukuk devleti ve sosyal devlet ilkesi yönünden, 48 inci maddesine, devlete bir görev olarak verilen özel teşebbüsler yönünden "Ekonomik güvenliği ve ekonomik kararlılığı sağlama" ilkesi yönünden, 73'üncü maddesine, mali güce göre vergi ödeme, vergi yükünün adaletli ve dengeli bir şekilde dağılımı ve verginin yasallığı ilkeleri yönlerinden, Anayasa'ya aykırı oldukları anlaşılmaktadır.

Ayrıca, talih oyunları salonları işletenlerin ödeyecekleri vergi miktarı, yukarı ve aşağı sınırlarla belirlenmediği, sadece miktar olarak belirlendiği halde, Bakanlar Kurulu'na vergi miktarının 10 katına artırılması yetkisi verilmiştir.

Bu durum Anayasa'nın 73'üncü maddesinde yer alan "vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlerin... hükümlerinde kanunun belirttiği yukarı ve aşağı sınırlar içinde değişiklik yapmak yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilebilir" hükmüne aykırı bulunmaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davacı iddiaları üzerine yapılan inceleme sonucu, 193 sayılı G.V.K.na 4108 sayılı Kanun'la eklenen mükerrer 111'inci maddesi, gerek şekil ve gerekse esas yönden Anayasa'nın 2, 48 ve 73'üncü maddeleri hükmüne aykırılık iddiaları ciddi görüldüğünden iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, Anayasa'nın 152 ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama ve Usulleri Hakkında Yasa'nın 28'inci maddeleri uyarınca bu kararımız ve eklerinin Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine ve kararın bir örneğinin bilgi için taraflara tebliğine 28.11.1996 tarihinde oybirliği ile karar verildi.""